

Ein gongd leið — til tað betra

Nú eru øll arbeiðsmanna- og kvinnufelag í Føroyum í verkfalli, og liggur tí alt samfelagið næstan lamið av hesum. Mong spyrja hvussu verður nú? Kemur verkfallið at vara stutt ella eingi? Men tað er vist eingin sum kann geva nakað greitt svar. Sum oftast eru verkfall at tí onða, men tað kann viðhvørt verða neyðugt at fara í verkfall. Min meting um hetta verkfallið er tann, at um tað bert skal verða vent imóti arbeiðsgevarunum, so er tað skeið, men hinvegin, um tað serliga verður vent í móti lógarmyndugleikunum — t. v. s. lótingi og landsstýri, meti eg tað vera rætt, og vil eg styðja tað, tí keypmáttur lønanna hjá arbeiðsmönnum er nógv minkaður hesi seinasta 30 árin; men tað er ikki arbeiðsgevarin, sum hevur skuldina fyrri tað, men harafturimóti eru tað teir sum smíða og samtykkja lóginar. Tí meini eg, at hetta verkfallið higartil hevur havt eina skeiva adressu, tann rætta adressan eigur at vera lótingið og landsstýrið — tann vegin eigur pilurin at venda í nógv størri mun enn higartil.

Bert at brúka arbeiðsgevaran sum syndabukk fyrri tað sum landsstýrið og lótingið gera, kann ikki vera rætt. Hetta kann metast við, at ein persónur tekur okkurt frá sær ella skaðar teg á ein ella annan hátt, men tú fert og krevur ein annan at gjalda tað aftur ella at bæta skaðan aftur, sum hin fyrri hevur gjørt tær. Hetta kann ikki vera rættur framferðarháttur. Tað rætta má vera, at venda sær til sama mann ella stovn, sum hevur tikið frá sær ella hevur forvald tær skaða, eftir endurgjaldi.

Í 1950-unum, tá skatturin í miðal lá umkring 10% av lønini — og tá varð skatturin roknaður

av netto — tá fekk ein arbeiðsmaður í Havn væl meira fyrri sína tímansløn, enn tað sum verkaðurin fær í dag, sjálvt um krónurnar í tímansløn vóru nógv færri tá og nógv fleiri í dag; um hetta eru mong dømi, men eg vil her bert taka eitt dømi fram fyrri ein arbeiðsmaður í Havn í 1950-unum, tá arbeiðslønin var 3,00 kr. um tíma. Maðurin átt dögverða á sjómansheiminum í Havn, í 1 dögverði kostaði tá 2,50 kr., og skatturin var sum áður sagt umkring 10%. Roknistykkið sær soleiðis út:

Arbejdsloen i Havn pr. 1 tima	3,00
Dögverði á sjómansheimi	2,50
Skattur av 1 tima arbeiðsløn	0,30
Eftir vóru av 1 tima arbeiðsløn, tá ið dögverði og skattur var galdin	0,20

Um vit nú venda myndini til nú í 1985, arbeiðir sami maður í Havn fyrri 58,44 kr. pr. tíma, og dögverðin á sjómansheiminum í Havn kostar nú 50 kr. Skatturin hjá vanligum arbeiðsmönnum í dag liggur ímillum 1/3 og 1/2 av lønini. Latum okkum taka eitt miðfalt og siga, at arbeiðsmenn gjalda uml. 40% av lønini í skatti. Vit skulu nú eins og í 1950-unum, seta upp hvat vit fáa fyrri at arbeiða í 1 tíma og royna at gjalda dögverðan og skattin av hesum sama tíma, og siggja hvat úrslitið verður:

Arbejdsloen i havn i 1 tima	58,44
1 dögverði á Sjómansheiminum	50,00
Skatturin av 1 tímansløn	23,38
Manglar í til at gjalda dögverða og skatt 14,94	

Men hvat er nú hent. Nú røkkur tímalønini ikki til, til at gjalda dögverðan og skattin við, hvat hon áður ikki eru objektív. Teir, ið hava fingið litið upp í hendurnar at styra hesum fjølmiðlum, kunnu ikki bara uthýsa tillar av tí orsök, at hetta nú ikki passar í teirra «kram». Tað krevst fyrst og fremst, at tilfarið, ið kemur í útvarp og sjónvarp, verður valt objektívt, t. v. s. at tað verður valt, tí tað er aktuelt og hevur áhuga millum fólk, og tað er ikki rætt at dýlja nakað fyrri at beina fólksins hugsan eina ávís leið, sum her hevur verið gjørt!

skulu vit hava tað at vita út í æsir, men eru tað tíðindi, ið viðvíkja okkum, ið her búgva, so hendur tað ov ofta, at skeggið stendur ov nær hokuni.

Einki var ivegin fyrri at senda eina 1 1/2 langa sendign í SF, har vandin við at nýta asbest — sum næstan ikki verður nýtt í Føroyum — varð lýstur út í odd og egg; hvat kann so forða fyrri at upplýsa fólk um hvør vandin er við at nýta brennistøðir? — nú hetta evnið kemur okkum so tætt inn á lívið.

Út frá hesum sæst, at teir, ið ráða fyrri borgum,

gjörði, og ikki bara gjörði, men gav eisini eitt sindur av avlopi, nei nú mangla 14,94 kr. í tímalønini fyrri at fáa dögverðan og skattin goldnan, og nú er ikki talan um nakað avlop. Tað er at viðmerkja, at 20 oyru í 1950-unum høvdu líka nógv virði sum 4 kr. í dag. Hetta vil við øðrum orðum siga, at skulu vit koma á nokulunda sama støðið aftur sum vit vóru í 1950-unum, við at hækka lønina í krónum, so má hon hækka minst 19 kr. pr. tíma. Men eg vildi ikki mælt til at ganga handa vegin ov nógv, hinvegin vil eg heita á samráðingarfólkini um at venda sær til hitt almenna, t. v. s. lótingið og landsstýrið og biðja teir um at avtaka og minka um summi gjöld til hitt almenna, her verður hugsað um at minka um skattin, tollin ella innflutningsgjöldini.

Nú er tað so, at lótingið nú í vár hevur viðtikið at hækka innflutningsgjaldið úr 20% og upp í 30%, og lógin er nú lýst í Dimmalætting. Hetta at hækka skatt, toll og innflutningsgjöld er alt samalt við til at innanhóla og minka um keypiorku lønanna hjá verkamönnum, tí meiti eg, at rættast er, nú at samráðingarmennirnir venda sær til teir somu, sum nú í mong ár hava minkað um keypkraft lønarinnar hjá verkamönnum, og siga, at nú kann tað vera nokk við hesum, nú krevja vit ein part aftur av hesum, vit hava mist øll hesi árin.

Hitt almenna er eingin heilag kúgv, sum ikki kann røstast við; tað er heldur eingin olmuska frá tí almenna at taka tað aftur, sum ein hevur mist. Samráðingarmennirnir kunnu byrja við at krevja hitt almenna at avtaka innflutningsgjaldið, um ikki alt beinanvegin, so 12% nú og hin 10% frá 1. mai 1986. Fingu teir hetta íggjøgnum, so var nógv vunnid, sjálvt um tað vantaði nógv í at koma á tað støðið, sum verkamenn stóðu á í 1950-unum. Hetta vildi verið rætti vegin til at gingið. Tú kundi keypt meira fyrri lønina, sjálvt um ho nikkí vaks í krónutali. Hetta vildi eisini minkað um inflatiónina. Vit vildu verið betur kappingarfórir enn nú. Uttanlandsskuldin vildi ikki vaksið so skjótt, kanska minka. Øll húsarhald í Føroyum vildu notið gott av hesum, tí prisurin á neyðsnyjarvorum vildi komið at lækka.

Hetta er so mitt upplegg til samráðingarnar, og vóni eg, at samráðingarfólkini taka hetta til eftirtektar.

Tøkk fyrri upptøkuna.

Axel Sivertsen

M.S.

Fedranna Kirkja og Meinigheitshúsið

Vegna grein í Sosialinum nr. 55 skal eg her koma við rættleiðingum:

»Hvat sigur M.P. til, at fólk í alt vár hevur gingið hús úr húsi og selt lutaseðlar fyrri meinigheitshúsið.»

Í staðin skal standa til nýtt hús við Telegrafstøðina, so tók eingin feil.

Eg loyvi mær her at endurprenta hesar reglur.

»Biddaragongd (Tiggergangl).

»Tað hevur altíð verið skomm at biðja».

Eingin bað fyrr, tí tað er at gera sær fyrri skommum.

Ikki læna og ikki biðja.

Nú ganga fólk í hvørt hús í Føroyum at biðja til ymisk endamáli.

Hetta er ikki kirkjufólk, tí gamal siður er, at talvan gongur av og á sunnudag fyrri kirkjuna.

Tað er sum áður nevnt SKOMM at biðja, men í dag er eisini Bingo. Eisini Bingo til eina kirkju. SYNDARLIGT.

Vit skulu verja okkum imóti teimum, sum gera sunndagin til ein gerandis-

dag.

Harrin hevur vælsignað hvíladagin, tí kann heiligdagslógini ikki broytast, sbr. Móselóg.

Vit skulu heldur læra av teimum, sum royna at spara og gera arbeiði uttan biddaragongd.

Eg havi áður mótmælt eina slíka kunngerð sum hesa í bløðunum.

»Meinighetshúsið i Havn». Í kvøld kl. 6 bibliutimi í Vesturkirkjuni.

Tað er ikki rætt at skriva Meinighetshúsið, men her skal standa Vesturkirkjan, tí Meinighetshúsið er í lotuni fundarholi hjá býráðnum í umleið 48 tóamar arliga, so kirkjan fær Meinighetshúsið aftur til nýtslu.

Samtykt meðan eg var býráðslimur, at byggja aftrat býráðnum til fundarholi.

Meinighetshúsið má ikki misbrúkast, tí Fedranna kirkja og Meinighetshúsið eru eitt, so eingin kann ognast hetta navn.

Meinighedshuset ved

siden af Kirken.

Hetta er gamal siður, at talvan gongur fyrri kirkjuna.

Eg vil takka fyrri hesi orð, sum nevnda grein endur við:

»Tað kann væl vera, at havi misskilt Martin Petersen, ongantið betur. Kanska var brævið hjá honum ætlað sum ein ábreiðsla til tað alsamt vaksandi í biddaragongdina innan Fedranna Kirkju, sum ivaleyst mangur kirkjumaður hevur skomm av, SO ER.

Lat Meinighetshúsið fáa frið — og lat tað standa, har sum tað nú stendur, sum ein minnisvarði yvir havnarfólk, sum hava bygt og gildið Meinighetshúsið.

Kirkjumeinighetin i Fedranna Kirkju, ið stendur á Bryggjubakka i Havn, eigur Meinighetshúsið, sbr. SKØDE.

M. Petersen

Val í landskassanevnd!

Ta Føroya Løtting valdi alitisfólk í ymiskar nevndir hertfyri, varð eisini valt í Landskassanevndina.

Landskassanevndin er kærustovnur í skatt- og skattailkningarmálum.

Tað hevur verið megin-

regla og hevur staðið í lóginu eisini, (átti helst at staðið har enn), at eingin kann veljast í Landskassanevndina, sum er valdur sum skattamyndugleiki á øðrum stigi.

Men Fólkalokkurin hevur álikavæl valt bygðarraðslimin og harvið líkningsnevndarlímin í Sands kommunu, lótingsmannin Eyðun Mohr Videre í Landskassanevndina?

Hvussu kann hattvirda Føroya Løtting velja ein av tingmonnum sínum, sum er limur í lokalari líkningsnevnd til oviðdugan lim av kærunevndini í líkningsarmálum, Landskassanevndina?

Er hettar ikki jurídiskt skeið, so er tað moralskt skeið og eigur at vera broytt sum skjótast. Fólkalokkurin má kunna finna okkurt annað bein til Eyðun, neyðardyri, uttan at brota vanligan sið á einum øki, har oviðdugheit er — ella átti at verið — otrávikilílg.

Sandingur

Fordøma upplegg-ing landsstýrisins

Þriggjanáttina 17/5 fór ein søgulig hending fram. Fyri fyrstu ferð í Føroya søgu tók landsstýrið ræði frá arbeiðarunum.

Eftir at semingsmaðurin hevði uppgivið at fáa eina semju í lag millum Føroya Arbeiðarafelag, Havnar & Klaksvíkar Arbeiðskvinnufelag øðrumegin og Arbeiðsgevarafelagið hinumegin, legði landsstýrið við fáa tíma fyrivarni uppi arbeiðsøsemjuna.

Hetta hendi, uttan at partarnir høvdu fingið loyvi til at samráðast sjálvir.

Sostatt tók landsstýrið einasta vápn arbeiðaranna — nevnliga verkfalsrættin — frá verkafelagunum.

Harvið hevur landsstýrið eisini tikið stig til at niðurbóta arbeiðarafelagini moralskt — soleiðis, at limirnir ikki finga høvi at siggja, hvat tey við samanhaldi kundu uppnátt.

Hóast úrslitið var tað, ið verkafelagini ynskту, var hetta í grundini tað sama, ið hendi, tá borgarliga stjórni í DK legði uppi verkfallið á danska arbeiðsmarknaðinum.

Hetta kann væl føra til, at hesin framferðarháttur gerst vanligur í Føroyum, soleiðis at borgarliga stjóri í framtíðini leggja uppi. Og tað verður úrslitið sjálvsagt eitt úrslit, ið als ikki kemur verkafólkunum til góðar.

Tessvegna fordøma vit harðliga uppleggning landsstýrisins.

Sosialistisk Ungmannafelag